

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК"
для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом та економіки праці.

Протокол № 10 від 28.02.2014 р.

Укладач Маркова Н. С.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Людський розвиток" для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці" денної форми навчання / укл. Н. С. Маркова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 47 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за темами, плани лекцій, практичних і семінарських занять, матеріали для закріплення та контролю знань (контрольні запитання, завдання для самостійної роботи), методики активізації навчального процесу, професійні компетентності, а також критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці".

Вступ

Необхідність орієнтації країни в бік людського розвитку обумовлено прийняттям Україною національних Цілей Розвитку Тисячоліття, які базуються на матеріалах саміту ООН, в межах якого лідери держав взяли на себе обов'язки зробити цей світ краще для всього людства. Національні цілі спрямовані на ліквідацію таких негативних наслідків державної соціально-економічної політики як: скорочення середньої тривалості життя населення, депопуляції, зниження соціальних стандартів життя, неефективного соціального захисту, занадто високого рівня розшарування населення, низької якості освіти та охорони здоров'я, гендерної нерівності тощо. Комплекс макроекономічних заходів, що нагадує дії "шокової терапії", повинний виконати поставлені перед урядом завдання в царині людського розвитку, сродного європейським стандартам життя, повній реалізації можливостей, забезпеченні прав і свобод громадян України. При цьому економічне зростання повинно слугувати не стільки економічному розвитку, скільки розширенню можливостей людей обирати отримання кращої освіти, кращої охорони здоров'я, кращих можливостей для самореалізації.

Програма вивчення навчальної дисципліни "Людський розвиток" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів за ОКР "бакалавр" напряму 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці".

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Варіативна (за вибором)*
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 108		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 1,76	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції
		34 год
		Практичні, семінарські
		34 год
		Поточні консультації
		10 год
		Самостійна робота
30 год		
		Вид контролю
		Диференційований залік проводиться за результатами поточної успішності

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить – 62,96 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування соціально-економічної культури у студентів на основі засвоєння системи прогресивних знань з людського розвитку та концепції сталого розвитку суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Людський розвиток" є:

сформувати у студентів систему теоретичних і практичних знань про категорії, поняття, механізми забезпечення людського розвитку в світі і в Україні;

дати студентам загальні ґрунтовні навички наукового аналізу процесів людського розвитку на державному та регіональному рівнях, зокрема, розрахунку, аналізу й моніторингу показників людського розвитку;

сформувати у студентів науково обґрунтовані, адекватні реальності, раціональні знання про процеси, явища й тенденції у сфері людського розвитку нашої країни: здоров'я, тривалість життя населення,

освіту, культуру, інтелектуальний потенціал, рівень життя, нерівність, проблеми гендерної диференціації та ін.;

навчити студентів використовувати здобуті знання в конкретних процесах управління у галузі забезпечення ефективного формування й розвитку людського потенціалу на всіх рівнях;

сформувати на цій основі доцільне ставлення студентів до власного людського потенціалу, вміння нарощувати й ефективно використовувати свій людський капітал, забезпечувати своїми силами власний розвиток, усвідомлено досягати реалізації своїх інтересів у соціальних відносинах.

Об'єктом дисципліни є система макроекономічних відносин в частині соціально-економічної політики держави стосовно людського розвитку.

Предмет дисципліни: чинники, закономірності та способи забезпечення людського розвитку, методи його адекватного вимірювання і реального оцінювання, формування і продуктивного використання людського потенціалу.

Навчальна дисципліна "Людський розвиток" належить до циклу вибіркових професійно орієнтованих дисциплін напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці" галузі знань "Економіка та підприємництво".

Необхідною навчальною базою дисципліни є засвоєння знань з навчальних дисциплін, що вивчалися на попередніх курсах, а саме: "Макроекономіка", "Регіональна економіка", "Ринок праці", "Історія економіки та економічної думки".

Вивчення навчальної дисципліни дає можливість набуття знань з особливостей формування, визначення та аналізу рівня людського розвитку окремого регіону та країни, а також вмінь при інтерпретації вагомості його складових.

Перелік **знань**, якими повинні оволодіти студенти в процесі вивчення дисципліни:

сутність, значення, зміст та методологічні аспекти дисципліни;

складові людського розвитку;

особливості досягнення економічного зростання та сталого розвитку суспільства;

зміст роботи ПРООН в напрямі людського розвитку;

основні концепції людського розвитку та їх взаємозв'язок;

методику розрахунку економічної оцінки ефективності інвестування в людський капітал;

концепцію людського капіталу;

методику розрахунку індексу людського розвитку та його складових компонентів;

методику визначення системи показників, що характеризують людський розвиток регіонів України;

роль освіти та грамотності на рівень людського розвитку окремої країни;

роль системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я населення;

сутність соціально-економічних детермінант погіршення стану здоров'я населення;

вплив рівня освіти на зайнятість населення;

принципи стратегії зайнятості, яка сприяє людському розвитку;

визначення поняття добробуту в концепції людського розвитку, а також рівня життя і основних показників його виміру;

питання виникнення та підтримки, чинники гендерної нерівності в окремих країнах та Україні.

Перелік **вмінь**, які повинні бути сформовані у студента в процесі засвоєння даної навчальної дисципліни включає:

визначати ефективність інвестицій у людський капітал;

здійснювати вибір оптимального варіанту інвестування в людський капітал;

проводити розрахунок індексу людського розвитку та його складових – індексу тривалості життя, індексу рівня освіченості, індексу доходу, а також індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору, індексу злиденності;

визначати напрями та розробляти заходи щодо створення сприятливого з позицій людського розвитку економічного, політичного, екологічного середовища;

обґрунтовувати роль держави в інвестуванні людського капіталу;

виявляти соціальні аспекти інвестування освіти;

аналізувати стан людського розвитку в регіонах України за статистичними даними;

визначати взаємозалежність між окремими чинниками людського розвитку.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
ЛР* 1	Розробляти пропозиції щодо основних напрямів людського розвитку країни	Визначати особливості людського розвитку певної території
		Визначати взаємозалежність між окремими чинниками людського розвитку
		Здійснювати вибір оптимального варіанту інвестування в людський капітал
		Визначати ефективність інвестицій у людський капітал
ЛР 2	Проводити розрахунок інтегрального показника людського розвитку з урахуванням впливу різних факторів	Здійснювати розрахунок інтегрального показника людського розвитку різних країн
		Здійснювати розрахунок інтегрального показника та складових індексу людського розвитку регіонів України
		Здійснювати розрахунок показників, що характеризують здоров'я населення та тривалість життя за наявними методиками, а також визначати основні тенденції щодо отриманих даних
		Здійснювати розрахунок індексу освіти населення певної країни
		Проводити розрахунок індексу злиденності населення (ІНН-1 та ІНН-2)
		Використовувати методику ПРООН для розрахунку індексу розвитку з урахуванням гендерного фактору.
		Використовувати методику ПРООН для розрахунку індексу розширення можливостей жінок
ЛР 3	Здійснювати обґрунтування стану соціально-економічного розвитку країни з урахуванням факторів людського розвитку	Проводити розрахунок показників, що характеризують ринок праці країни, й формулювати висновки щодо отриманих даних
		Проводити розрахунок показників, що характеризують зайнятість населення
		Здійснювати розрахунок індексу ВНД на душу населення певної країни

* – людський розвиток

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Вимірювання рівня людського розвитку

Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень

1.1. Виникнення та формування концепції людського розвитку.

Актуальність дослідження і вивчення проблем людського розвитку в сучасній Україні. Основні категорії і поняття курсу. Людський розвиток як галузь наукових досліджень і соціального управління

1.2. Економічне зростання та людський розвиток в історії економічної думки.

Світові тенденції останніх десятирічь ХХ століття, які привели до усвідомлення того, що характеристиками розвитку країни не можуть бути лише традиційні макроекономічні показники, зокрема обсяг валового внутрішнього продукту та середньодушовий дохід. Відмова від трактування процесу розвитку тільки як зростання обсягу матеріальних благ та послуг.

Створення сприятливого з позицій людського розвитку середовища – економічного, політичного, екологічного. Інтеграція всіх країн світу в єдине співтовариство і всіх людей в єдину спільноту в межах кожної держави на принципах загальнолюдських цінностей.

1.3. Мета, задачі, предмет вивчення дисципліни "Людський розвиток".

Взаємозв'язок курсу з іншими дисциплінами та науками. Предмет, зміст, завдання і значення дисципліни.

Тема 2. Сталий людський розвиток

2.1. Особливості сталого розвитку.

Взаємозв'язок економічного зростання й людського розвитку як одна з ключових проблем економічних, філософських, соціологічних і інших наукових досліджень. Загострення проблеми взаємозв'язку

економічного зростання й людського розвитку мірою розвитку капіталістичного виробництва.

2.2. Основні напрями Декларації тисячоліття.

Широкий підхід до постановки і вирішення проблеми економічного зростання та примноження національного багатства є у розвитку світової та вітчизняної економічної думки XIX – початку XX століття.

Концепції розвитку II половини XX століття. Артур Льюїс – один з найвидатніших засновників економіки розвитку. "Крива Кузнеця", що відображає посилення нерівності на ранніх етапах економічного зростання, і зменшення нерівності. Теорія людського капіталу як економічна основа для швидкого й логічного поширення в світі ідей людського розвитку.

Концепція "базових потреб", орієнтована на забезпечення добробуту людей, передусім бідних - основа програмної доповіді Міжнародної організації праці "Зайнятість, зростання і базові потреби" (1976 р.). Практична реалізація концепції "базових потреб" в країнах, що розвиваються.

2.3. Створення ПРООН організаційних рамок для розширення ідей та практики людського розвитку у всьому світі.

Вирішальний вплив на формування сучасних уявлень про розвиток як про процес, в центрі якого має бути найповніша реалізація прав та потреб людей, розвиток та реалізація їхніх здібностей і талантів, новаторських наукових розробок Амартьї Сена. Концепція розширення можливостей вибору людини. Розвиток як процес розширення можливостей людей, розвиток як питання свободи.

Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку

3.1. Концепція людського капіталу.

Людський капітал в системі соціально-економічних категорій. Розвиток концепції людського капіталу. Соціально-економічне значення концепції людського капіталу.

Людський капітал як активна, діюча частина трудового потенціалу. Сутність людського капіталу на макро-, мезо-, мікроекономічному та особистісному рівні. Єдність та відмінності людського і речового капіталу.

3.2. Інвестиції в людський капітал.

Інвестиції в людський капітал як соціально-економічна категорія. Формування основних активів людського капіталу за рахунок інвестицій. Особливості інвестицій в людський капітал.

Ефективність інвестування в людський капітал. Провідна роль людського капіталу серед чинників соціально-економічного розвитку.

3.3. Методи економічної оцінки ефективності інвестування в людський капітал.

Методи визначення ефективності інвестування в людський капітал. Аналіз зисків та витрат при інвестиціях. Розрахунок ефективності інвестування освіти на особистісному рівні.

Значення теорії людського капіталу для концепції людського розвитку

Тема 4. Індекс людського розвитку

4.1. Сутнісна характеристика індексу ЛР.

Методологія розрахунку індексу людського розвитку, запропонована ПРООН. Вибір і кількісне представлення основних вимірів людського розвитку.

4.2. Методика розрахунку індексу ЛР та його складових компонентів.

Загальна формула розрахунку індексу людського розвитку. Розрахунок індексу тривалості життя. Розрахунок індексу рівня освіченості. Розрахунок індексу скоригованого реального ВНД на душу населення. Аналіз динаміки ІЛР та його складових в Україні за останні роки.

Тема 5. Індекс людського розвитку регіонів України

5.1. Необхідність вдосконалення методики обчислення ІЛР ПРООН при застосуванні всередині країни.

Національні методики розрахунку індексу людського розвитку, запропоновані українськими вченими.

5.2. Національна методика побудови індексу людського розвитку.

Національна методика побудови індексу людського розвитку. Система показників, що характеризують людський розвиток регіонів України. Динаміка показників рівня людського розвитку регіонів України.

Змістовий модуль 1.

Складові людського розвитку

Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР

6.1. Здоров'я і довголіття як передумови і наслідок людського розвитку.

Історія смертності людини. Основні вимірники смертності, економічні втрати держави від передчасної смерті, захворюваності та інвалідності.

Визначення поняття "здоров'я". Методи виміру рівня здоров'я. Вивчення здоров'я населення на основі даних про смертність.

Незадовільний стан навколишнього середовища як чинник погіршення стану здоров'я. Забрудненість повітря і води. небезпечність продуктів харчування. Недосконалість умов праці. Транспорт як чинник малорухливого способу життя населення, збільшення ймовірності нещасних випадків, інтенсивного забруднення атмосферного повітря. Роль системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я

6.2. Проблеми сучасного способу життя, що впливають на погіршення стану здоров'я населення.

Соціально-економічні детермінанти, що впливають на погіршення стану здоров'я населення. Бідність – найважливіший детермінант нездоров'я. Безробіття як одна з причин руйнуючого впливу на здоров'я, підвищення ризику психологічних та фізичних порушень та самогубств. Проблеми у сім'ї, процеси соціального розшарування, збільшення масштабів бідності та деякі інші причини, що призводять до серйозного погіршення стану здоров'я.

6.3. Підвищення ролі профілактики захворюваності та смертності у зв'язку із зміною структури захворюваності та старінням населення.

Стан здоров'я і рівень смертності населення України. Охорона та зміцнення здоров'я людей як важлива складова частина державного будівництва, соціальної політики, одна з внутрішніх функцій держави. Напрямки поліпшення рівня здоров'я в Україні.

Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку

7.1. Освіта як передумова, показник, чинник і результат людського розвитку.

Освіта, людський розвиток і економічне зростання. Освіта як чинник формування людського капіталу. Доступність освіти як передумова, показник, чинник і результат людського розвитку.

7.2. Національна рамка кваліфікацій.

Вплив рівня освіти на зайнятість. Вища економічна активність, вищий рівень зайнятості, більші можливості знайти роботу для працівників з вищим рівнем освіти. Взаємозалежність рівня освіти і стану здоров'я громадян. Багатовекторний вплив освіти на стан здоров'я.

7.3. Інтелектуальний та культурний потенціал суспільства.

Освіта України в світових координатах людського розвитку. Динаміка показників, що характеризують систему освіти України в контексті людського розвитку. Рівень культури як результат і чинник людського розвитку

Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток

8.1. Продуктивна зайнятість – основна ланка між досягненням економічного зростання та ЛР.

Економічне зростання як фактор можливостей для розвитку людського потенціалу. Справедливий розподіл можливостей між усіма членами суспільства.

Можливість займатися продуктивною працею, забезпечення зайнятості – основна сполучна ланка між досягненням економічного зростання і створенням можливостей для розвитку людини. Причини ключового значення проблем зайнятості з погляду концепції людського розвитку. Трудова діяльність як матеріальна основа людського розвитку і стимул, що забезпечує в майбутньому затребуваність результатів цього розвитку.

8.2. Нові форми зайнятості.

Поєднання економічного зростання і людського розвитку як завдання забезпечення економічного зростання, яке супроводжується створенням нових економічно ефективних робочих місць, що розширюють можливості зайнятості. Проблеми опосередковуючої ролі зайнятості між економічним зростанням і людським розвитком.

Забезпечення повної продуктивної зайнятості як потужний і однозначно позитивний чинник як економічного зростання країни, так і розширення можливостей людського розвитку. Активна політика зайнятості як пріоритет як економічної, так і соціальної політики держави.

Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток

9.1. Поняття добробуту в концепції людського розвитку. Рівень життя і основні показники його виміру.

Поняття добробуту в концепції людського розвитку. Рівень життя і основні показники його виміру. Соціальні стандарти. Рівень життя населення України.

Економічна нерівність і можливості людського розвитку. Показники економічної нерівності. Категорії нерівності. Нерівність в доходах та у споживанні. Нерівність між країнами світу. Нерівність між громадянами однієї країни. Нерівність в Україні.

9.2. Економічна нерівність і можливості людського розвитку.

Бідність як головна перешкода людському розвитку. Абсолютна і відносна бідність. Бідність по доходам. Бідність по злиденності. Вимірювання бідності і злиденності населення

Державна політика подолання бідності.

Тема 10. Гендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку

10.1. Гендерний розвиток як предмет дослідження та соціального управління.

Еволюція гендерних ролей і можливості людського розвитку. Динаміка ролей чоловіків і жінок в соціально-економічному і соціально-культурному контексті. Зміни в економічному і соціальному становищі жінок в ХХ столітті.

10.2. Гендерна нерівність у людському розвитку.

Відмінності в здоров'ї та тривалості життя чоловіків і жінок. Статеві-вікові піраміди населення України. Середня очікувана тривалість життя чоловіків і жінок. Репродуктивне здоров'я населення і динаміка народжуваності в Україні. Соціальні причини низької народжуваності, хвороб та смертності.

10.3. Чоловіки і жінки на ринку праці: нерівність соціальних можливостей – різні економічні результати.

Гендерна справедливість щодо одержання освіти. Динаміка показників освіченості чоловіків і жінок. Охоплення хлопців і дівчат відповідного віку початковою, середньою і вищою освітою. Гендерні стереотипи у виборі професії і роду діяльності. Різні можливості чоловіків і жінок щодо підвищення кваліфікації та навчання на підприємствах.

Різниця у рівнях доходів чоловіків і жінок як результат різних соціальних можливостей. Соціальні причини відмінностей у рівнях доходів залежно від статі. Економічна і соціальна залежність членів родини. Нерівномірний розподіл домашньої роботи в сім'ї. Проблеми зменшення і належної оцінки загального трудового навантаження громадян.

10.4. Соціальна політика рівних можливостей.

Вимірювання людського розвитку з урахуванням гендерних відмінностей. Методика розрахунку індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору та показника розширення можливостей жінок (показника співвідношення можливостей за статтю). Динаміка значень цих показників в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Тематичний план складається з двох модулів, кожен з яких містить кілька навчальних елементів. Структуру залікового кредиту наведено в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійну роботу	всього
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Вимірювання рівня людського розвитку				
Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень	4	4	2	10
Тема 2. Сталий людський розвиток	4	4	4	12

1	2	3	4	5
Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	4	4	4	12
Тема 4. Індекс людського розвитку	4	4	3	11
Тема 5. Індекс людського розвитку регіонів України	4	4	4	12
Разом за модулем 1	20	20	17	57
Змістовий модуль 2. Складові людського розвитку				
Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР	4	4	3,5	11,5
Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку	2	2	1,5	5,5
Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток	2	2	2	6
Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток	4	4	4	12
Тема 10. Гендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку	2	2	2	6
Разом за модулем 2	14	14	13	41
Поточні консультації	-	-		10
Усього за дисципліною	34	34	30	108

5. Теми та плани семінарських занять

5. Теми практичних та семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує дискусію щодо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Тематика семінарських та практичних занять

№	Теми семінарських та практичних занять	Кількість годин	Рекомендована література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Вимірювання рівня людського розвитку			
<i>Тема 2.</i> Сталий людський розвиток	Семінарське заняття на тему: "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013" 1. Подолання бідності: стан та перспективи досягнення до 2015 р. 2. Забезпечення якісної освіти впродовж життя. 3. Забезпечення ґендерної рівності: причини неможливості досягнення до 2015 р. 4. Фактори досягнення скорочення дитячої смертності протягом 2010-2012 рр. 5. Обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденції до скорочення їх масштабів. 6. Пріоритети розвитку України на період після 2015 року	4	Основна: [1; 2]. Додаткова: [9; 11]
Змістовий модуль 2. Складові людського розвитку			
<i>Тема 10.</i> ґендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку	Семінарське заняття на тему "ґендерні стереотипи, що розповсюджені в Україні": 1. Зміни в економічному і соціальному становищі жінок в ХХ столітті. 2. Відмінності в здоров'ї та тривалості життя чоловіків і жінок. 3. Соціальні причини низької народжуваності, хвороб та смертності. 4. ґендерні стереотипи у виборі професії і роду діяльності. 5. Нерівномірний розподіл домашньої роботи в сім'ї	2	Основна: [1; 2]. Додаткова: [4; 6; 10]
Усього годин		6	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому мето-

дичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

№	Теми семінарських та практичних занять	Кількість годин	Рекомендована література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Вимірювання рівня людського розвитку			
Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>1. Практичне завдання на визначення переваг та недоліків в етапах економічного розвитку країни.</p> <p>2. Есе та тему "Що я, як Прем'єр-міністр України, можу зробити для підвищення рівня людського розвитку".</p> <p>3. Ділова гра "Процес людського розвитку".</p> <p>4. Практичне завдання "Вирішення практичних ситуацій щодо місця України у світових рейтингах людського розвитку"</p>	4	<p>Основна: [1; 2].</p> <p>Додаткова: [7; 9; 11]</p>
Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>1. Виконання аналітично-розрахункових завдань</p>	4	<p>Основна: [1; 2].</p> <p>Додаткова: [3; 5; 9; 12]</p>
Тема 4. Індекс людського розвитку	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>1. Вирішення практичних задач на визначення індексу людського розвитку та його складових.</p>	4	<p>Основна: [1; 2].</p> <p>Додаткова: [7; 9; 11]</p>
Тема 5. Індекс розвитку регіонів України	<p style="text-align: center;">Практичне заняття</p> <p>1. Аналітичне завдання.</p> <p>2. Рольова гра "Інопланетяни на сільському ринку"</p>	4	<p>Основна: [1; 2].</p> <p>Додаткова: [7 – 11]</p>

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Складові людського розвитку			
Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР	Практичне заняття 1. Ділова гра "Чиста вода" 2. Виконання аналітично-розрахункових завдань	4	Основна: [1; 2]. Додаткова: [5; 7; 10; 11]
Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку	Практичне заняття 1. Аналітично-розрахункове завдання "Визначення періоду окупності підготовки фахівця" 2. Аналітичне завдання "Рівень освіти в регіонах України в 2011 р."	2	Основна: [1; 2]. Додаткова: [3; 5; 7; 11; 12]
Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток	Практичне заняття 1. Виконання аналітично-розрахункових завдань	2	Основна: [1; 2]. Додаткова: [7 – 11]
Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток	Практичне заняття 1. Розв'язання кейсу 2. Аналітичне завдання "Рівень добробуту в регіонах України в 2013 р."	4	Основна: [1; 2]. Додаткова: [10; 11]

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1. Вимірювання рівня людського розвитку

Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку

Виконання аналітично-розрахункових завдань: Вирішення задач за інвестиціями у людський капітал (на розрахунок чистого дисконтованого прибутку від інвестицій, періоду окупності та індексу прибутковості).

Задача 1. Визначите ефективність підвищення кваліфікації десяти співробітників підприємства, на яке було витрачено 25 тис. грн, якщо після їх навчання випуск продукції на підприємстві підвищився на 45 тис. грн на місяць. Норма дисконтування складає (E_n) 0,25. Розрахунок провести на два роки.

Задача 2. Визначити ефективність вкладання коштів у розвиток 8 працівників, якщо щорічні витрати на розробку методичного забезпечення складають 20 тис. грн, поточні витрати на: оплату праці тренерів – 4 тис. грн, оренду приміщення для навчання – 2 тис. грн,

ілюстративний матеріал – 550 грн. Підвищення продуктивності після розвитку складає 3,4 тис. грн./осіб. Норма дисконтування складає 23 %.

Задача 3. У зв'язку з розширенням дилерської мережі ВАТ "Альтера" провела навчання персоналу у складі 20 осіб. Витрати на навчання одного спеціаліста в галузі маркетингу 10 000 грн. Тривалість дії програми навчання на продуктивність праці склала, за попередніми розрахунками, п'ять років. Вартісна оцінка розходжень в результативності праці найкращих та середніх працівників у відділі маркетингу склала 15 000 грн. Визначте, на які параметри роботи ВАТ будуть впливати результати навчання працівників. Розрахуйте ефект впливу програми навчання на підвищення продуктивності праці.

Тема 4. Індекс людського розвитку

Вирішення практичних задач на визначення індексу людського розвитку та його складових

Задача 1.

Розрахуйте індекс людського розвитку для країни, користуючись даними табл. 6.2. Відповідь обґрунтуйте.

Таблиця 6.2

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Значення
Середня очікувана тривалість життя при народженні, років	69,8
Очікувана тривалість навчання населення, яке ще отримує освіту	17
Середня кількість років, витрачених на навчання населенням у віці від 15 років та старше	10
ВНД на душу населення, \$	897

Змістовий модуль 2. Складові людського розвитку

Тема 6. Здоров'я і тривалість життя населення в контексті людського розвитку

Виконання аналітично-розрахункових завдань.

Задача 1. Підприємство "Х" провело модернізацію обладнання цеху № 1, результатом чого стало скорочення викидів шкідливих речовин на

20 %. За результатами піврічної роботи підприємства після впровадження даних заходів зросла кількість відпрацьованих людино-днів на 10 % й склала 242 днів. Середньооблікова чисельність персоналу складає 1200 осіб, із яких протягом минулого року 12 % хворіли через незадовільний стан довкілля на підприємстві. Обсяг товарної продукції за останні півроку склав 12 млн грн.

Розрахувати економічний ефект від зменшення захворюваності працівників. Зробіть необхідні висновки щодо соціальних зисків від запровадження природоохоронних заходів.

Задача 2. В результаті природоохоронних заходів на підприємстві скоротилися витрати на виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності працівникам, які хворіли внаслідок забруднення довкілля на 30 %. До запровадження заходів щорічні витрати склали 500 тис. грн при середньообліковій чисельності персоналу 600 осіб, з яких 20 % хворіли внаслідок забруднення довкілля. Кількість невідпрацьованих людино-днів через захворювання склало в минулому році 150 днів.

За результатами річної роботи підприємства після впровадження даних заходів зросла кількість відпрацьованих людино-днів на 15 % й склала 225 днів.

Розрахувати економічний ефект від скорочення витрат на виплати з тимчасової непрацездатності.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента над засвоєнням даної навчальної дисципліни включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, підготовка до доповідей, виступів на семінарських заняттях.

По кожній з тем дисципліни передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від студентів роботи не тільки над навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами.

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень

- 1.1. В чому полягає сутність економічного розвитку та людського розвитку?
- 1.2. Назвати основні положення концепції людського розвитку.
- 1.3. Наукові погляди А. Сена.
- 1.4. Основні положення теорія лінійних стадій зростання У. Ростоу.
- 1.5. Назвіть положення теорії розвитку А. Льюїса.
- 1.6. Визначте особливості моделі структурних перетворень Х. Ченері.

Тема 2. Сталий людський розвиток

- 2.1. Визначте екологічні наслідки економічного зростання в економічно розвинених країнах.
- 2.2. Назвіть основні напрями Декларації тисячоліття.

Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку

- 3.1. Надайте характеристику людському капіталу.
- 3.2. Визначте види людського капіталу за різними класифікаційними ознаками.
- 3.3. Визначте схожості та відмінності між людським та фізичним капіталом.
- 3.4. Надайте характеристику інвестиціям в людський капітал. Визначте види інвестицій.
- 3.5. Які існують підходи до оцінки економічної ефективності інвестицій в людський капітал?
- 3.6. Які існують підходи до оцінки економічної ефективності інвестицій в людський капітал?

Тема 4. Індекс людського розвитку

- 4.1. Доцільність використання індексу людського розвитку при визначенні рівня його розвитку.
- 4.2. Визначте складові індексу людського розвитку.
- 4.3. Визначте складові субіндексів людського розвитку.
- 4.4. Назвіть сутність підходів до визначення індексів злиденності населення в залежності від рівня розвитку країни.

4.5. Зазначте положення методики вимірювання гендерної нерівності.

Тема 5. Індекс людського розвитку регіонів України

5.1. В чому полягають положення методики розрахунку ІЛР в Україні?

5.2. Визначте складові національної методики визначення ІЛР?.

5.3. Назвіть основні тенденції в рівні ЛР за регіонами України.

Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР

6.1. Надайте характеристику категорії "здоров'я" та його основним визначенням.

6.2. Обґрунтуйте роль системи охорони здоров'я в зростанні ІЛР.

6.3. Визначте проблеми сучасного життя, що впливають на погіршення здоров'я населення.

6.4. Надайте сутнісну характеристику профілактики захворюваності та смертності населення.

Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку

7.1. Надайте характеристику таким категоріям, як "освіта", "навчання", "професійне навчання".

7.2. Визначте роль грамотності в системі формування інтелектуального суспільства.

7.3. Назвіть та надайте характеристику освітнім та освітньо-кваліфікаційним рівням, прийнятим в системі освіти України.

7.4. Визначте рівні Національної рамки кваліфікацій.

7.5. Визначте роль культури в досягненні людського розвитку.

Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток

8.1. Надайте характеристику продуктивній зайнятості.

8.2. Визначте сутність та особливості нових форм зайнятості.

8.3. Принципи державної політики в сфері зайнятості та їх відповідність положенням Конвенції МОП.

Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток

9.1. Надайте характеристику поняттю "добробут" та визначте його роль в реалізації концепції людського розвитку.

- 9.2. Що таке рівень життя? Визначте основні показники його виміру.
- 9.2. Які існують соціальні стандарти життя?
- 9.3. Назвіть характеристики економічної нерівності.
- 9.4. В чому полягає державна політика подолання бідності.

Тема 10. Гендерний розвиток в контексті концепції людського розвитку

- 10.1. Визначте еволюцію поглядів на гендерну нерівність.
- 10.2. Визначте роль гендерної нерівності у людському розвитку.
- 10.3. В чому проявляється нерівність чоловіків і жінок на ринку праці?
- 10.4. Визначте положення соціальної політики рівних можливостей.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики розрахунку та аналізу індексу людського розвитку).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання, проблемних питань, що постали в ході виконання індивідуальних завдань);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, ділових ігор, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних завдань;
- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень	<i>Міні-лекція</i> з питань "Взаємозв'язок економічного зростання та людського розвитку в досягненні ключових питань людства"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 2. Сталий людський розвиток	<i>Семінар-дискусія</i> з питання "Роль економіки, суспільства та навколишнього середовища в досягненні сталого розвитку"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Прийняття рішень про вибір варіанта інвестування у людський капітал"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 4. Індекс людського розвитку	<i>Кейс</i> "Розрахунок індексу людського розвитку в різних країнах світу"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах; <i>банки візуального супроводу</i>
Тема 5. Індекс людського розвитку регіонів України	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Недоліки міжнародної методики розрахунку ІЛР та їх врахування в національній методології"
Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР	<i>Міні-лекція</i> на тему "Фактори збереження здоров'я населення"
Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Фактор виховання та соціалізації при формуванні громадянина"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток	<i>Проблемна лекція</i> з питання "Взаємозв'язок людського розвитку від рівня економічного зростання країни та окремого регіону"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах

1	2
Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток	<i>Міні-лекція</i> на тему "Нерівність людського існування"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах
Тема 10. Гендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку	<i>Семинар-дискусія</i> : "Гендерні питання при влаштуванні на роботу"; <i>презентація</i> результатів роботи в малих групах

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома – трьома ключовими моментами. Увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. Лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації.

Лекція проблемного характеру – провідна форма навчання, за якої поряд з викладенням теоретичного, нормативного та практичного матеріалу, методичних рекомендацій визначається коло проблем, дискусійних питань, недостатньо розроблених в науці, що мають актуальне значення для теорії і практики. За допомогою проблемної лекції забезпечується досягнення трьох основних дидактичних цілей: засвоєння студентами теоретичних знань; розвиток теоретичного мислення; формування пізнавального інтересу до змісту навчального предмету і професійної мотивації майбутнього фахівця.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хв. і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів.

Робота в малих групах створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування. Після висвітлення проблеми студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи малої групи.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших

ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг.

Банки візуального супроводу сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Сутнісна характеристика господарських рішень	<i>Семінарське заняття</i> на тему: "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 4.</i> Індекс людського розвитку	<i>Завдання.</i> Вирішення практичних задач на визначення індексу людського розвитку та його складових.	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
<i>Тема 9.</i> Рівень життя, нерівність і людський розвиток	<i>Завдання.</i> Аналітичне завдання "Рівень добробуту в регіонах України в 2013 р."	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації, банк візуального супроводу
<i>Тема 10.</i> Гендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку	<i>Семінарське заняття</i> на тему "Гендерні стереотипи, що розповсюджені в Україні"	Семінари-дискусії, презентації

10. Методи контролю

Система контролю результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів, що відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій України. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль;

модульний (відповідно визначеному змістовому модулю) контроль;
підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів). Поточний контроль проводиться у вигляді усних опитувань, поточних контрольних робіт, доповідей, тестування.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу зі змістового модуля. Модульний контроль проводиться у формі колоквіуму. *Колоквіум* – це форма перевірки і оцінювання знань студентів в системі освіти у вищих навчальних закладах. Він являє собою проміжний міні-екзамен, що проводиться з ініціативи викладача з метою оцінки поточного рівня знань студентів та вміння їх застосовувати у практичній діяльності. Саме тому структура завдання для колоквіуму містить, як і екзаменаційний білет, стереотипні, діагностичні і евристичні завдання. Колоквіум складається з двох складових: лекційної (теоретичної) та практичної. Він проводиться у письмовій формі після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні (семінарські) завдання в межах кожного зі змістовних модулів. Таким чином, після вивчення тем 1-5 (модуль 1) студенти денної форми навчання виконують Завдання для колоквіуму за модулем 1. Відповідно, після вивчення тем 6 – 10 (модуль 2) – Завдання до колоквіуму за модулем 2. Завдання до колоквіуму містить 2 завдання з лекційного модуля та 2 завдання з практичного модуля.

Зразок завдання до колоквіуму за модулем 1

Теоретична частина

1. Надайте характеристику етапам економічного розвитку суспільства. Який, на Вашу думку, характерний для України? Відповідь обґрунтуйте.

2. Обґрунтуйте передумови виникнення концепції сталого розвитку суспільства. Відповідь обґрунтуйте.

Практична частина

Завдання 1. Визначите ефективність підвищення кваліфікації десяти співробітників підприємства, на яке було витрачено 15 тис. грн, якщо після їх навчання випуск продукції на підприємстві підвищився на 30 тис. грн на місяць. Норма дисконтування складає (E_n) 0,15. Розрахунок провести на один рік.

Завдання 2. Визначити ефективність вкладання коштів у професійне навчання робітників штампувального цеху, якщо щорічні витрати складають за цим елементом витрат у 2011 р. 20 тис. грн, а підвищення продуктивності складає за той же період 4 тис. грн на особу. Контингент учнів складає 10 осіб. Норма дисконтування складає 22,5 %.

Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок за теоретичну і практичну складові.

Теоретична складова оцінюється в 4 бали:

перше питання – 2 бали;

друге питання – 2 бали.

Практична складова оцінюється в 7 балів:

завдання 1 – 3 бали;

завдання 2 – 4 бали.

Загальна кількість балів за колоквиум складає 11.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах;

активність при обговоренні питань;

результати виконання контролю у формі тестів;

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за сумою балів набраних за результатами поточного контролю. Загальна за результатами всіх видів контролю максимальна кількість балів за дисципліну – 100, мінімальна – 60.

Студент не допускається до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за змістовні модулі (поточний контроль) впродовж семестру в сумі не перевищуватиме 59 балів, а також якщо студент немає жодної оцінки з поточного модульного контролю.

Бали, отримані за колоквиум роботу (максимальна кількість балів – 25), додаються до балів за поточну успішність (мінімальна кількість балів – 35). Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Порядок та критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни і технологічній карті.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
8,5	6,5	12	7	17	11	5,5	7,5	21	4	
Колоквиум					Колоквиум					
11					11					

Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання			Оцінка рівня сформованості компетентностей	
						форми контролю	макс. бал
1	2	3	4			5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Вимірювання рівня людського розвитку							
Визначати особливості людського розвитку певної території розвитку	1	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	1. Практичне завдання на визначення переваг та недоліків в етапах економічного розвитку країни. 2. Ділова гра "Процес людського розвитку"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	1,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Вивчення лекційного матеріалу; виконання практичних завдань щодо відмінностей між традиційним трактування цілей розвитку та концепцією розвитку людського потенціалу	Перевірка ДЗ	0,5
Здатність визначати взаємозалежність між окремими чинниками людського розвитку	2	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних задач щодо місця України у світових рейтингах людського розвитку	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5

Продовження табл. 11.1

1	2	3		4		5	6	
		СРС	1,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка есе; перевірка ДЗ	3	
								Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття; виконання есе на тему "Що я, як Прем'єр-міністр України, можу зробити для підвищення рівня людського розвитку"
								Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття
Здатність визначати індикатори сталого людського розвитку; виявлення природних факторів, що впливають на цей процес	3	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 2. Сталий людський розвиток	Робота на лекції	1	
			2	Семінарське заняття	Тема семінарського заняття "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013" 1. Подолання бідності: стан та перспективи досягнення до 2015 р. 2. Забезпечення якісної освіти впродовж життя. 3. Забезпечення ґендерної рівності: причини неможливості досягнення до 2015 р.	Активна участь в дискусії	1,5	
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013"	Перевірка ДЗ	0,5	
	4	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 2. Сталий людський розвиток	Робота на лекції	1	
			2	Семінарське заняття	Тема семінарського заняття "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013" (продовження) 1. Фактори досягнення скорочення дитячої смертності протягом 2010-2012 рр. 2. Обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденції до скорочення їх масштабів. Пріоритети розвитку України на період після 2015 року	Активна участь у семінарському занятті	2	

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
		CPC	2,5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "Національні цілі розвитку тисячоліття: Україна-2013"; підготовка до контрольної роботи за темами 1, 2.	Перевірка ДЗ	0,5
Здатність визначати ефективність інвестицій у людський капітал та здійснювати вибір оптимального варіанту інвестування в людський капітал	5	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Виконання аналітично-розрахункових завдань	Активна участь у вирішенні завдань	1
						Письмова контрольна робота 1	2
		CPC	2,5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу; пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	1
	6	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення задач з ефективності вкладення інвестицій в людський капітал (продовження)	Активна участь у вирішенні задач	5
		CPC	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за наступними питаннями: порівняння витрат та очікуваних майбутніх ризиків від одержання вищої освіти з урахуванням фактору часу різними методами	Перевірка ДЗ	1

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність здійснювати розрахунок інтегрального показника людського розвитку різних країн	7	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Індекс людського розвитку	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних задач на визначення індексу людського розвитку та його складових	Активна участь у вирішенні задач	2
		СРС	1,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за наступними питаннями: Методика визначення оцінки індексу людського розвитку в окремих країнах світу; індексу злиденності населення	Перевірка ДЗ	0,5
Здатність проводити розрахунок індексу людського розвитку та його складових – індексу тривалості життя, індексу рівня освіченості, індексу доходу, а також індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору, індексу злиденності	8	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Індекс людського розвитку	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Вирішення задач 3: визначення індексу тендерної нерівності; визначення індексу розширення прав жінок	Активна участь у вирішенні задач	1,5
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за наступними питаннями: методика визначення індексу гендерної нерівності; індексу розширення прав жінок	Перевірка ДЗ	1

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6		
Здатність здійснювати розрахунок інтегрального показника та складових індексу людського розвитку регіонів України	9	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Індекс людського розвитку регіонів України	Робота на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Вирішення задач на розрахунок індексу людського розвитку регіонів України	Активна участь у вирішенні задач	1	
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		Перевірка ДЗ	1
					Підготовка до практичного заняття за наступними питаннями: методика розрахунку індексу людського розвитку регіонів України; підготовка до колоквіуму 1			
Здатність визначати напрями та розробляти заходи щодо створення сприятливого з позицій людського розвитку економічного, політичного, екологічного середовища	10	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Індекс людського розвитку регіонів України	Робота на лекції	1	
			2	Практичне заняття	Рольова гра "Інопланетяни на сільському ринку"	Активна участь у вирішенні задач та виконанні рольової гри КОЛОКВІУМ 1	1 11	
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять		Перевірка ДЗ	1
					Підготовка до практичного заняття за наступними питаннями: стимулятори та дестимулятори методики людського розвитку в Україні; вирішення задач на розрахунок індексу людського розвитку регіонів України			

1	2	3	4			5	6	
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Складові людського розвитку								
ЗС	Здатність здійснювати розрахунок індексу тривалості життя населення певної країни	11	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 6. Здоров'я і тривалість життя населення в контексті людського розвитку	Робота на лекції	1
				2	Практичне заняття	Виконання ділової гри "Чиста вода"	Активна участь у проведенні ділової гри	2,5
			СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за питаннями теми	Перевірка ДЗ	2
	Здатність здійснювати розрахунок показників, що характеризують здоров'я населення та тривалість життя за наявними методиками, а також визначати основні тенденції щодо отриманих даних	12	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 6. Здоров'я і тривалість життя населення в контексті людського розвитку	Робота на лекції	1
				2	Семінарське заняття	Виконання аналітично-розрахункових завдань	Активна участь у проведенні семінарського заняття	2,5
			СРС	1,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття за питаннями теми; огляд методів оцінювання стану системи охорони здоров'я в країні	Експрес-опитування	2

Продовження табл. 11.1

	1	2	3	4	5	6		
9Б	Здатність обґрунтовувати роль держави в інвестуванні людського капіталу та виявляти соціальні аспекти інвестування освіти	13	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку	Робота на лекції	1
						Вирішення задач з оцінки інтелектуального потенціалу підприємства	Активна участь у вирішенні задач та обговоренні презентацій	3
			2	Практичне заняття	Аналітично-розрахункове завдання "Визначення періоду окупності підготовки фахівця"			
	СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; самостійне опрацювання питання "Сутність та складові інтелектуального капіталу суспільства"; Підготовка до контрольної роботи	Експрес-опитування	1,5		
	Здатність проводити розрахунок показників, що характеризують зайнятість населення	14	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток	Робота на лекції	1
				2	Практичне заняття	Виконання аналітично-розрахункових завдань	Активна участь у виконанні завдань	2,5
СРС			3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Письмова контрольна робота 2	2	
					Перевірка ДЗ	2		

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність здійснювати розрахунок індексу освіти населення певної країни; здійснювати розрахунок індексу ВВП на душу населення певної країни; проводити розрахунок індексу злиденності населення (ІНН-1 та ІНН-2)	15	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розв'язання кейсу "Можливість використання економічної ситуації для створення бізнесу"	Активна участь у виконанні кейсу	2
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до колоквіуму	Перевірка ДЗ	2
	16	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Аналітичне завдання "Рівень добробуту в регіонах України в 2013 р."	Активна участь у вирішенні завдань та міні-дискусіях	2
		СРС	2,5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до семінарського заняття за темою "Гендерні стереотипи, що розповсюджені в Україні"	Перевірка ДЗ	2
						КОЛОКВІУМ 2	11

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність використовувати методику ПРООН для розрахунку індексу розвитку з урахуванням гендерного фактору та для розрахунку індексу розширення можливостей жінок	17	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 10. Гендерний розвиток в контексті концепції людського розвитку	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Семінарське заняття на тему "Гендерні стереотипи, що розповсюджені в Україні": 1. Зміни в економічному і соціальному становищі жінок в XX столітті. 2. Відмінності в здоров'ї та тривалості життя чоловіків і жінок. 3. Соціальні причини низької народжуваності, хвороб та смертності. 4. Гендерні стереотипи у виборі професії і роду діяльності. 5. Нерівномірний розподіл домашньої роботи в сім'ї	Активна участь в обговоренні питань заняття	2
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	1
ВСЬОГО годин		108	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100	

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Перевірка ДЗ	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1. Вимірювання рівня людського розвитку	Тема 1	1 тиждень	1	1,5		0,5			3
		2 тиждень	1	1,5		2	1		5,5
	Тема 2	3 тиждень	1	1,5			0,5		3
		4 тиждень	1		2		0,5		3,5
	Тема 3	5 тиждень	1	1			1	2	5
		6 тиждень	1	5			1		7
	Тема 4	7 тиждень	1	2			0,5		3,5
		8 тиждень	1	1,5			1		3,5
	Тема 5	9 тиждень	1	1			1		3
		10 тиждень	1	1			1		11
Змістовий модуль 2. Складові людського розвитку	Тема 6	11 тиждень	1	2,5		2			5,5
		12 тиждень	1	2,5			2		5,5
	Тема 7	13 тиждень	1	3		1,5			5,5
	Тема 8	14 тиждень	1	2,5		2	2		7,5
	Тема 9	15 тиждень	1	2			2		5
		16 тиждень	1	2			2		11
	Тема 10	17 тиждень	1		2		1		4
Усього		17	30,5	4	2	20,5	4	22	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

12. Рекомендована література**12.1. Основна**

1. Грішнова О. А. Людський розвиток : навч. посібн. / О. А. Грішнова. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с.
2. Человеческое развитие: новое измерение социально-экономического прогресса : учебн. пособ. под ред. В. П. Колесова, Т. Маккинли. – М. : Права человека, 2000. – 464 с.

12.2. Додаткова

3. Гавкалова Н. Л. Формування та використання інтелектуального капіталу : наукове видання / Н. Л. Гавкалова, Н. С. Маркова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 252 с.
4. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, 2003. – 129 с.
5. Грішнова О. А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки / О. А. Грішнова. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2001. – 254 с.
6. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 367 с.
7. Мельник Т. Гендерна експертиза українського законодавства. Сутність, необхідність та методологічні основи. – К. : Логос, 2001. – 46 с.
8. Методика вимірювання регіонального людського розвитку / за ред. Лібанової Е. М. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи, 2012. – 50 с.

9. Національна доповідь: Цілі розвитку тисячоліття. Україна-2014. – К. : Міністерство економіки України, 2014.

10. Рівень життя населення України / НАН України. Ін-т демографії та соц. дослідж., Держ. ком. статистики України ; за ред. Л. М. Черенко. – К. : ТОВ "Видавництво "Консультант", 2006. – 428 с.

11. Стрижак О. О. Людський розвиток : конспект лекцій / О. О. Стрижак ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 123 с.

12. Чухно А. А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України / А. А. Чухно. – К. : Вид. "Логос", 2003. – 632 с.

12.3. Інформаційні ресурси

13. "Доповіді про людський розвиток". Сайт Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй. – Режим доступу : <http://hdr.undp.org>.

14. Документи і матеріали Міжнародної організації праці (МОП). – Режим доступу : www.ilo.org.

15. Основы изучения человеческого развития : учебник / под ред. Н. Б. Баркалова, С. Ф. Иванова. – М. : "Права человека", 1998. – 168 с.

16. Статистична база для дослідження процесів людського розвитку в світі і в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

12.4. Методичне забезпечення

17. Маркова Н. С. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Людський розвиток" [Електронний ресурс] / Н. С. Маркова. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2192>.

18. Маркова Н. С. Людський розвиток : опорний конспект [Електронний ресурс] / Н. С. Маркова. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2192>.

19. Маркова Н. С. Людський розвиток : презентації до тем [Електронний ресурс] / Н. С. Маркова. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2192>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Людський розвиток" за Національною рамкою кваліфікацій України

42

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. "Людський розвиток" як навчальна дисципліна і галузь наукових досліджень					
Визначати особливості людського розвитку певної території	Сутність людського розвитку, еволюції поглядів до усвідомлення ключової ролі людини в суспільно-економічному та політичному житті	Знання сутності, значення, змісту та методологічних аспектів дисципліни; складових людського розвитку	Визначати напрями та розробляти заходи щодо створення сприятливого з позицій людського розвитку економічного, політичного, екологічного середовища	Презентувати результати досягнень людського розвитку окремого регіону, країни, світу	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем та напрямів людського розвитку
Тема 2. Сталий людський розвиток					
Визначати взаємозалежність між окремими чинниками людського розвитку	Взаємозв'язок економічного зростання та сталого людського розвитку	Знання особливостей досягнення економічного зростання та сталого розвитку суспільства; змісту роботи ПРООН в напрямі людського розвитку; основних концепцій людського розвитку та їх взаємозв'язок	Проводити аналіз впливу економічного зростання на сталість людського розвитку. Застосовувати концепції сталого розвитку в обґрунтуванні можливостей розширення вибору людини	Презентувати результати визначення найбільш обґрунтованих концепцій людського розвитку	Відповідальність за точність ідентифікації концепції людського розвитку окремої країни

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Теорія людського капіталу – економічна основа концепції людського розвитку					
Визначати ефективність інвестицій у людський капітал. Здійснювати вибір оптимального варіанту інвестування в людський капітал	Поняття "людський капітал", його складових. Основні види інвестицій в людський капітал та напрями розрахунку ефективності від вкладень в людський капітал	Знання теорії людського капіталу; методики розрахунку економічної оцінки ефективності інвестування в людський капітал	Визначати ефективність інвестицій у людський капітал. Здійснювати обґрунтовувати ролі держави в інвестуванні людського капіталу. Здійснювати вибір оптимального варіанту інвестування в людський капітал	Презентувати результати розрахунку економічної, соціальної та бюджетної ефективності вкладень в людський капітал	Самостійно приймати рішення щодо вибору найбільш обґрунтованого варіанту інвестування в людський капітал
Тема 4. Індекс людського розвитку					
Здійснювати розрахунок інтегрального показника людського розвитку різних країн	Основи розрахунку індексу людського розвитку, запропонованого ПРООН	Знання методики розрахунку індексу людського розвитку та його складових компонентів	Проводити розрахунок індексу людського розвитку та його складових – індексу тривалості життя, індексу рівня освіченості, індексу доходу, а також індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору, індексу злиденності	Презентувати результати розрахунку інтегрального показника людського розвитку країни	Приймати рішення щодо ступеня людського розвитку країни та обґрунтування заходів щодо підвищення існуючого рівня
Тема 5. Індери людського розвитку регіонів України					
Здійснювати розрахунок інтегрального показника та складових індексу людського розвитку регіонів України	Національні методики розрахунку індексу людського розвитку, запропоновані українськими вченими	Знання методики визначення системи показників, що характеризують людський розвиток регіонів України	Проводити аналіз стан людського розвитку в регіонах України за статистичними даними	Презентувати результати аналізу стану людського розвитку в регіонах України за статистичними даними	Приймати рішення щодо ступеня людського розвитку в регіонах України

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Здоров'я і тривалість життя в контексті ЛР					
Здійснювати розрахунок показників, що характеризують здоров'я населення та тривалість життя за наявними методиками, а також визначати основні тенденції щодо отриманих даних	Здоров'я і довголіття як передумови і наслідок людського розвитку. Соціально-економічні та екологічні детермінанти, що впливають на погіршення стану здоров'я населення	Знання ролі системи охорони здоров'я у формуванні рівня здоров'я населення; сутності соціально-економічних детермінант погіршення стану здоров'я населення	Здійснювати аналіз стану системи охорони здоров'я в країні. Визначати показники, що характеризують рівень розвитку системи охорони здоров'я	Презентувати результати визначення екологічної та соціально-економічної детермінант на стан здоров'я населення	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 7. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал як чинники людського розвитку					
Здійснювати розрахунок індексу освіти населення певної країни	Освіта, людський розвиток і економічне зростання. Рівень культури як результат і чинник людського розвитку	Знання ролі освіти та грамотності, а також її вплив на рівень людського розвитку окремої країни	Виявляти соціальні аспекти інвестування освіти. Визначати взаємозалежність між освітою та окремими чинниками людського розвитку	Презентувати результати розрахунку індексу освіти населення, проводити аналіз його динаміки у порівнянні з іншими країнами світу	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 8. Економічне зростання, зайнятість і людський розвиток					
Проводити розрахунок показників, що характеризують ринок праці країни, й формулювати висновки щодо отриманих даних. Проводити розрахунок показників, що характеризують зайнятість населення	Забезпечення повної продуктивної зайнятості. Взаємозв'язок зайнятості та рівне людського розвитку	Знання принципів стратегії зайнятості, яка сприяє людському розвитку	Здійснювати розрахунок показників ринку праці та зайнятості населення	Презентувати результати розрахунку показників ринку праці та зайнятості населення	Відповідальність за точність і коректність результатів

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Рівень життя, нерівність і людський розвиток					
Здійснювати розрахунок індексу ВНД на душу населення певної країни. Проводити розрахунок індексу злиденності населення (ІНН-1 та ІНН-2)	Поняття добробуту в концепції людського розвитку. Бідність як головна перешкода людському розвитку. Державна політика подолання бідності	Розуміння поняття добробуту в концепції людського розвитку, а також рівня життя і основних показників його виміру	Здійснювати розрахунок показників індексу людського розвитку, що характеризують рівень життя та злиденності. Проводити порівняння отриманих даних	Презентувати результати розрахунку показників рівня життя та злиденності населення залежно від рівня розвитку країни	Відповідальність за точність і коректність результатів
Тема 10. Гендерний розвиток у контексті концепції людського розвитку					
Використовувати методику ПРООН для розрахунку індексу розвитку з урахуванням гендерного фактору. Використовувати методику ПРООН для розрахунку індексу розширення можливостей жінок	Гендерна справедливість щодо одержання освіти. Різниця у рівнях доходів чоловіків і жінок як результат різних соціальних можливостей	Знання питань виникнення та підтримки, чинники гендерної нерівності в окремих країнах та Україні	Здійснювати розрахунок показників складових індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору	Презентувати результати розрахунку індексу людського розвитку з урахуванням гендерного фактору	Відповідальність за точність і коректність результатів

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми та плани семінарських занять.....	15
6. Теми практичних занять.....	16
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	20
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики.....	21
8. Індивідуально-консультативна робота.....	23
9. Методи навчання.....	24
10. Методи контролю.....	26
11. Розподіл балів, які отримують студенти.....	29
12. Рекомендована література.....	40
13.1. Основна.....	40
13.2. Додаткова.....	40
13.3. Інформаційні ресурси.....	41
13.4. Методичне забезпечення.....	41
Додатки.....	42

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК"
для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом та економіка праці"
денної форми навчання**

Укладач Маркова Наталя Сергіївна

Відповідальний за випуск Назарова Г. В.

Редактор Бутенко В. О.

Коректор Бутенко В. О.

План 2014 р. Поз. № 169 ЕВ. Обсяг 47 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*